

Universitetssjukhuset Örebro
Arbets- och miljömedicinska kliniken

ÖREBRO LÄNS
LANDSTING

**Inomhusklimatet i bostads-
området Skarpnäcksfältet
i Stockholm.**

**Resultatet av en kartläggande
enkätundersökning genomförd
bland de boende senvåren 2008.**

Rapport MM 7/2008

**Kjell Andersson, Inger Fagerlund, Wenche Aslaksen
Arbets- och miljömedicinska kliniken
Universitetssjukhuset Örebro
701 85 Örebro**

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Beskrivning av det aktuella bostadsområdet.....	4
Metodik	5
Hur man tolkar resultaten.....	5
Studiepopulationen.....	7
Bortfallsanalys.....	7
Resultat	8
Totalmaterialet	8
Översikt gårdsvis.....	18
Specifika kommentarer	29

Sammanfattning

Enkätundersökningen har genomförts på uppdrag av AB Stockholmshem för att utreda hur de boende i det aktuella området upplever inomhusklimatet. Svar inkom från 787 lägenheter av totalt 1 210. Totalt besvarade 1 115 vuxna de standardiserade Örebroenkäterna, som använts i flera större bostadsundersökningar tidigare. Detta ger jämförelsemöjligheter med andra boende, något som är väsentligt för att kunna tolka utfallet från undersökningar i den komplexa miljö som boendemiljön utgör.

Svarsfrekvensen för hela området är 65 %, vilket är vad man brukar kunna uppnå vid enkätundersökningar i befolkningen. Svarsfrekvensen skiljer sig inte väsentligt mellan de olika gårdarna men det är generellt fler kvinnor än män som besvarat enkäten.

Boendemiljön skiljer sig naturligtvis mellan de olika gårdarna men det är ändå en påfallande likhet mellan gårdarna på hur man upplever innemiljön, vilka problem som finns i området samt omfattningen av rapporterade symtom. Generellt besväras man mer av dålig luftkvalitet med lukter, andras tobaksrök samt buller och damm och smuts än vad som gäller för jämförelseområdena. Man rapporterar också högre symtomfrekvenser, speciellt allmänsymtom och slemhinnesymtom, men det är anmärkningsvärt få som ändå relaterar symtomen till innemiljön. Såväl denna undersökning som de tekniska undersökningarna initierades för att utreda klagomål på innemiljön och symtom från boende i kollektivhuset. Denna undersökning ger inget stöd för specifika problem i kollektivhuset utan redovisade problem tycks vara spridda inom hela området.

Generellt rapporterar kvinnor i arbetsför ålder och allergiker fler symtom. Därför har också en statistisk analys genomförts där hänsyn tagits till kön och förekomst av astma eller hörsnuva.

Ett par hundra specifika kommentarer har lämnats och dessa kommer efter avidentifiering att gårdsvis lämnas till förvaltare och hyresgästförening för att man skall kunna arbeta vidare också med frågor som har betydelse för trivseln i området utan att direkt påverka innemiljön.

Sammanfattningsvis förekommer relativt omfattande klagomål på såväl luftkvaliteten som buller i området och man rapporterar generellt fler allmänsymtom och slemhinnebesvär än vad som gäller för jämförelseområdena. Trots detta hänförs en relativt begränsad del av symtomen till boendemiljön. Enkätundersökningen ger inget stöd för mer omfattande problem i kollektivhuset jämfört med vad som gäller för boende i de andra gårdarna. Lägenheternas utformning upplevs väsentligen positivt men det finns anledning att närmare värdera hur exempelvis tryggheten skall förbättras i området. Den aktuella enkätundersökningen ger inget entydigt svar på varför så många upplever innemiljön negativt. Man bör därför fortsätta att metodiskt arbeta för att utreda orsakerna till redovisade innemiljöproblem och förutom ett strukturerat tekniskt utredningsarbete finna former för hur man tar tillvara all värdefull information som lämnats av de boende i denna undersökning.

Bakgrund

Klagomål på inomhusklimatet och hälsoproblem har framförts från boende i kollektivhuset inom bostadsområdet Skarpnäcksfältet. Hittills genomförda saneringsförsök har inte givit önskat resultat. Eftersom klagomål på inommiljön också har framförts från andra lägenheter inom området har man från förvaltaren Stockholmshem AB beslutat att genomföra en kartläggning av hela bostadsområdet för att få veta omfattningen av problemen. Som en första del genomförs en enkätundersökning. Arbets- och miljömedicinska kliniken i Örebro har fått uppdraget att genomföra enkätundersökningen baserad på deras standardiserade "Örebro-enkät". Liknande undersökningar har genomförts tidigare i andra större bostadsområden, varför jämförelser kan göras. Avsikten med denna rapport är att redovisa resultatet av enkätundersökningen för hela bostadsområdet och jämförelser kommer också att göras mellan de olika gårdarna, där kollektivhuset utgör en "egen" gård.

Parallellt med denna enkätundersökning genomförs tekniska mätningar i ett antal lägenheter i kollektivhuset med syfte att påbörja en noggrann analys av inommiljön.

Beskrivning av det aktuella bostadsområdet

Bostadsområdet Skarpnäcksfältet omfattar totalt 1 250 lägenheter, varav 1 210 användes för boende och 52 finns inom kollektivhuset beläget på adresserna Skarpnäcks allé 18, 20 och 22. Bostäderna är byggda i gårdsform. Husen inom området har varierande våningshöjd men består mestadels av 4-våningshus och är uppförda perioden 1985-1989. Byggnadernas stomme är av betong och fasaden består av tegelmur med utfackningsväggar. Ventilations-systemet utgörs av mekanisk frånluftsanläggning med tilluftsdon i fönster (springventiler) och frånluftsdon i kök och badrum. Värmen tillförs via vattenburen fjärrvärme.

Av karta, **figur 1**, framgår läget av de olika gårdarna.

I	Flygvärdinnan
II	Flygstyrmannen
III	Flyghamnen
IV	Flygtrafiken
V	Pilvingen 1-2
VI	Pilvingen 3
VII	Flygresan 1
VIII	Flygresan 3
IX	Flygplanet
X	Flyghöjden
Koll	Kollektivhuset

Figur 1. Det aktuella bostadsområdet med angivna gårdar. (Från ENIRO).

Metodik

Den standardiserade Örebro-enkäten **Min Boendemiljö** utgör en något förenklad version av den basala enkäten MM 050 NA Sp1. Modifieringen består bland annat i att antalet symtom har begränsats något, att övergripande frågor ställs huruvida vuxna eller barn uppvisar symtom som de boende kopplar till boendemiljön samt några frågor om hur enkäten upplevs med avseende på omfattning och relevans. Enkäten efterfrågar de boendes upplevelse av innemiljön, upplevda symtom, detaljerade uppgifter om framför allt luftkvaliteten samt temperatur- och bullerförhållandena förutom vissa bakgrundsuppgifter och uppgifter om allergiförekomst. Enkäten redovisas närmare i **bilaga**.

Tre exemplar av enkäten delades ut till samtliga lägenheter tillsammans med informationsbrev och svarskuvert. De boende kunde efter ifyllandet skicka in enkäterna i svarskuvertet till AB Stockholmshem. De enkäter som inkommit efter två påminnelser skickades i de oöppnade kuverten till Arbets- och miljömedicinska kliniken i Örebro för instansning, bearbetning, analys samt rapportskrivning. Allt arbete på kliniken har skett under sedvanlig hälso- och sjukvårdssekretess och enkäterna kommer att förstöras sedan undersökningen genomförts. Orsaken till att enbart vuxnenkäter använts (för personer äldre än 17 år) är erfarenheter från tidigare studier, där barnenkäterna inte har givit väsentlig tilläggsinformation.

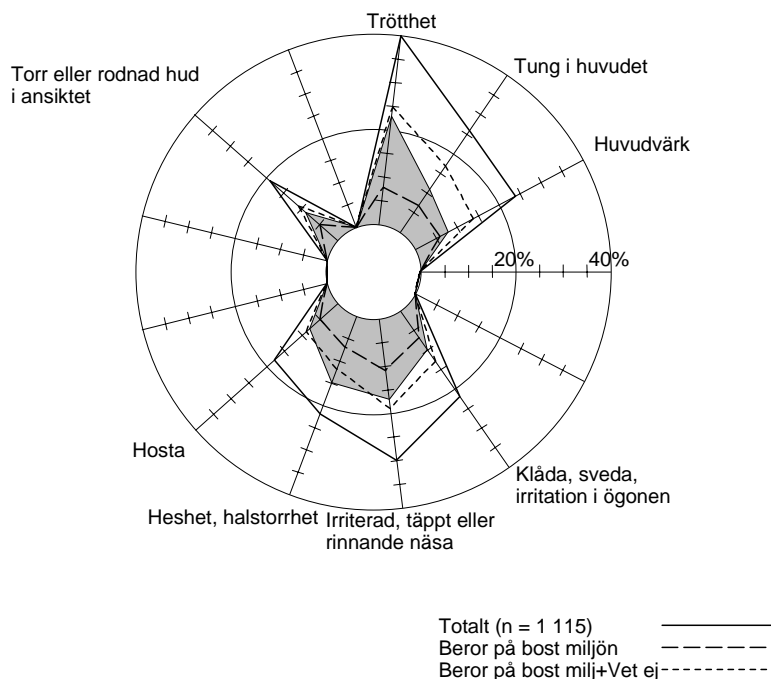
Resultatet presenteras i såväl grafisk form som tabellform och dessutom redovisas översiktligt de specifika kommentarer som lämnats. De senare kan lämnas till såväl företaget som hyresgästföreningen. Jämförelser görs mot några andra liknande områden där klinikens bostadsenkäter använts men framför allt mellan de olika gårdarna. Vid bedömningen av förekomst av besvärande miljöfaktorer och symtom har jämförelser också gjorts med ett kontrollmaterial från Sundbyberg som utgjort referensområde för många utförda undersökningar i stockholmsregionen – angivet som skuggat område i redovisade grafer.

Presentationen delas upp i en övergripande resultatpresentation, där jämförelser görs mellan utfallet för kollektivhuset och övriga lägenheter i området förutom externa jämförelsematerial samt en redovisning gårdsvis. Vid jämförelserna har i största möjliga utsträckning statistisk metodik använts för att utreda om redovisade skillnader är större än vad som kan förklaras av slumpen. Använd statistisk teknik och signifikansnivå anges i samband med resultatpresentationen.

Hur man tolkar resultaten

Den grafiska presentationsformen ger möjligheter till en snabb uppfattning om hur miljön upplevs av en grupp individer och hur symtombilden ser ut. I graferna anges den andel individer som ofta (varje vecka) besväras av olika miljöfaktorer eller upplever symtom. Det skuggade området i grafens mitt anger hur förhållandena var i kontrollområdet i Sundbyberg. Den streckade linjen i symtomgraferna anger omfattningen av symtom som den svarande anser bero på boendemiljön medan den punktade linjen anger omfattningen av symtom den svarande anser beror på boendemiljön eller är tveksam om samband. Se följande exempel:

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Figur 2. Rapporterade symtom bland boende i Skarpnäsområdet (heldragen linje). Den streckade linjen anger omfattningen av symtom som den svarande anser bero på boendemiljön medan den punktade linjen anger omfattningen av symtom den svarande anser beror på boendemiljön eller svarat alternativet ”vet ej”. Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg (skuggat område).

Tolkning: 40 % (heldragna linjen) av de boende inom bostadsområdet besväras ofta av trötthet men bara 8 % (streckade linjen) anser att tröttheten beror på bostadsmiljön. 25 % anser att tröttheten beror på bostaden eller uppger alternativet ”vet ej”. För kontrollmaterialet (Sundbybergsmaterialet) som presenteras som ett skuggat område framgår att 22 % ofta klagar på trötthet. Detta kan tolkas som att många inom Skarpnäsområdet besväras av trötthet, fler än i jämförelsematerialet, men att man inte upplever att detta enbart beror på innemiljön. På samma sätt kan man utläsa att nässymtom förekommer hos 30 % av de boende inom området och att mellan 11 och 19 % anser att dessa kan kopplas till boendemiljön osv.

I de tabeller som redovisas testas skillnaderna mellan olika områden eller gårdar och om s.k. statistisk signifikant skillnad föreligger markeras detta med en *. Detta betyder att skillnaden mellan områdena/gårdarna är större än vad som kan förklaras av slumpen. I vissa fall genomförs flera statistiska tester för att få bättre tolkningsunderlag och detta anges i så fall i texten.

Studiepopulationen

Enkäter skickades ut till boende 1 210 lägenheter fördelat gårdsvis enligt **Tabell 1**. Antalet ifyllda enkäter och svarsfrekvensen för varje gård redovisas i samma tabell. Totalt besvarade 1 115 personer från 787 lägenheter enkäterna, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 65 %.

Tabell 1. Svarsfrekvenser för de olika gårdarna samt antal inkomna enkäter.

	Antal lägenheter	Inkomna svar	Svarsfrekvens, %	Antal inkomna enkäter
Flygvärdinnan	111	80	72	107
Flygstyrmannen	130	96	74	126
Flyghamnen	104	68	65	95
Flygtrafiken	73	48	66	67
Pilvingen 1 och 2	127	81	64	112
Pilvingen 3	97	56	58	89
Flygresan 1	143	95	66	138
Flygresan 3	131	79	60	110
Flygplanet	127	71	56	113
Flyghöjden	115	76	66	105
Kollektivhuset	50 ^{^^}	29	58	43
Totalt	1 210	787	65	1115[^]

[^] 10 svar från 8 lägenheter kan inte lokaliseras till gård

^{^^} 2 tomma lägenheter

Bortfallsanalys

Enligt officiell statistik bodde inom området vid årsskiftet 2007/2008 3 078 personer varav 1 028 var barn och ungdomar under 20 år och 204 personer var i pensionsåldern. En skattning ger vid handen att 2 179 i åldrarna 18 år och äldre kunde delta i undersökningen, vilket gör att uppskattningsvis 51 % av alla boende i aktuella åldrar lämnade in ifyllda enkäter. Vid liknande undersökningar i den allmänna befolkningen brukar svarsfrekvensen vara lägre för framför allt yngre män och personer med utländsk bakgrund. Stöd för att det är så också här vad gäller kön och ålder är att kvinnor i mycket högre utsträckning än män besvarat enkäterna (62 % kvinnor och 38 % män) och att personer äldre än 64 år i högre grad än yngre besvarat enkäterna (68 % jämfört med 47 %). Såväl åldersmässigt som könsmässigt ses dock små skillnader mellan de olika gårdarna (andel kvinnor som svarat 58 %-71 % respektive äldre personer som svarat 8 %-18 %) vilket talar mot att dessa faktorer skulle påverka slutsatserna i någon större grad. Andelen med utländsk bakgrund på de olika gårdarna är inte känd men totalt hade vid senaste årsskiftet 56 % av de boende utländsk bakgrund och 38 % icke-europeisk bakgrund. Den totala svarsfrekvensen på 65 % måste anses vara tillfredsställande hög och är förhållandevis jämnt fördelad mellan gårdarna.

Resultat

Totalmaterialet

Bakgrundsfaktorer

Bakgrundsfaktorer för de boende i kollektivhuset, övriga gårdar samt referensmaterial från tre andra områden där motsvarande enkäter använts redovisas i Tabell 2. De senare utgörs av ett sydsvenskt större flerbostadsområde med hög andel invandrare (jämförelseområde I), ett mellansvenskt flerbostadsområde (jämförelseområde II) samt ett kontrollområde med flerbostadshus i Sundbyberg använt i flera tidigare stockholmsstudier. Andelen rökare är signifikant lägre bland boende i kollektivhuset jämfört med de övriga i området. Åldersmässigt ses små skillnader. Förekomsten av allergier skiljer sig inte signifikant mellan boende i kollektivhus och övriga boende.

Tabell 2. Bakgrundsfaktorer för boende samt några jämförelsematerial. Statistisk jämförelse görs mellan kollektivhus och övriga gårdar i Skarpnäcksområdet.

	Kollektiv- hus	Övriga gårdar	Jämförelse- område I ¹	Jämförelse- område II ²	Kontroll- område ³
Antal	43	1 062	2 935	259	292
Kön (andel män, %)	40	39	43	38	49
Ålder, %					
18-64år	86	84	65	75	84
65- år	14	13	16	18	15
ej angett ålder	0	4	18	7	1
Rökare, %	10	19*	34	10	30
Astma, %	17	15	15	9	9
- senaste året	14	10	9	5	-
Hösnuva, %	19	25	21	22	20
- senaste året	19	17	15	16	-
Eksem, %	29	25	21	24	22
- senaste året	26	18	13	18	-

* statistisk signifikans (Chi-2 analys $p < 0.05$)

¹ Ett sydsvenskt större flerbostadsområde med hög andel invandrare; ² Ett mellansvenskt flerbostadsområde;

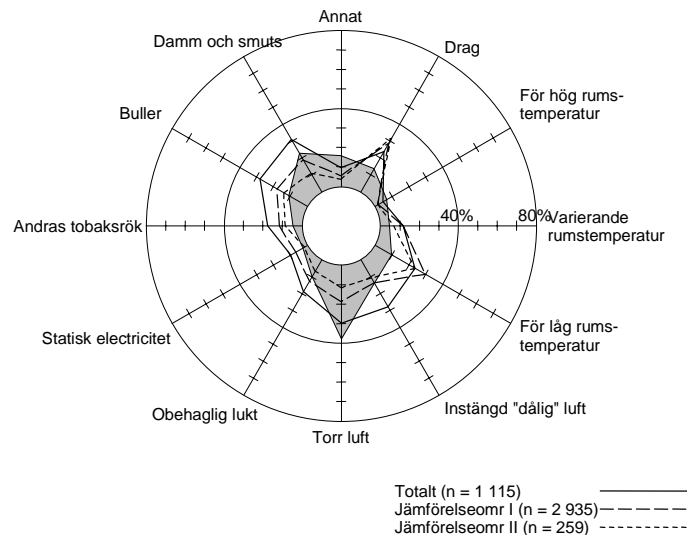
³ Ett kontrollområde med flerbostadshus i Sundbyberg använt i flera stockholmsstudier

Upplevelsen av inomhusklimatet

Uplevelsen av inomhusklimatet redovisas nedan. Av figur 3 framgår utfallet för hela Skarpnäcksfältets bostadsområde och jämförelseområdena I och II. I figur 4 redovisas utfallet för kollektivhuset och övriga gårdar i Skarpnäcksfältet. Det skuggade området markerar resultatet från kontrollområdet i Sundbyberg.

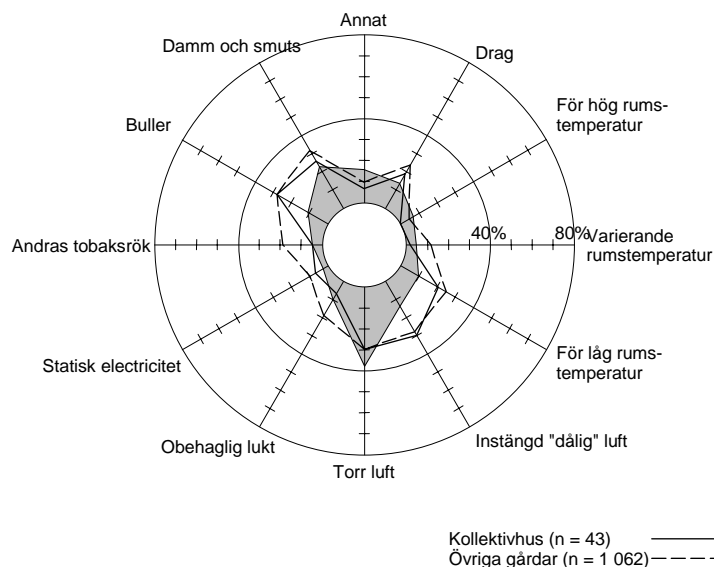
Boende i Skarpnäcksområdet besväras i högre utsträckning av dålig luftkvalitet, andras tobaksrök, buller samt damm och smuts jämfört med boende i jämförelseområdena medan små skillnader ses vad avser temperaturförhållandena (Figur 3). Boende i kollektivhuset besväras i mindre utsträckning av obehaglig lukt, andras tobaksrök samt varierande rumstemperatur jämfört med boende i övriga gårdar inom Skarpnäcksfältet (Figur 4).

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

Figur 3. Upplevelsen av bostadsmiljön bland boende i Skarpnäcksområdet, boende i ett sydsvenskt större bostadsområde (Jämförelseområde I) och ett mellansvenskt flerbostadsområde (Jämförelseområde II). Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg.

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

Figur 4. Upplevelsen av bostadsmiljön bland boende i kollektivhuset och övriga gårdar. Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg (skuggat område).

I **Tabell 3** redovisas utfallet för allmänna frågor om boendemiljön, hur bostadsområdet upplevs, samt mer detaljerade frågor om temperatur- och bullerförhållandena samt luftkvaliteten. Jämförelser görs dels mellan de olika studieområdena, dels mot två andra referensområden i stadsmiljö, där liknande enkäter använts.

Upplevelsen av innemiljön allmänt skiljer sig inte nämnvärt för boende i kollektivhuset jämfört med övriga boende i området. Man uppger dock att man bland annat störs av buller från ventilationen och upplever inneluften som instängd. Många besväras också av att eget matos sprids i lägenheten.

Tabell 3. Resultatpresentation (resultat angivna i procent). För att underlätta tolkningen avdelas utfallet för vissa faktorer så att det lättare framgår hur stor andel som upplever faktorn som dålig resp. mycket dålig.

	Kollektiv- hus	Övriga gårdar	Jämförelse- område I	Jämförelse- område II
Antal	43	1 062	2 935	259
Bostadens storlek är				
mycket bra	42	33	31	29
bra	44	42	46	44
acceptabel	14	20	18	21
dålig	0	4	1	4
mycket dålig	0	1	0	3
Bostadens planering är				
mycket bra	40	27	24	25
bra	23	39	44	48
acceptabel	35	24	24	16
dålig	2	8	6	8
mycket dålig	0	2	2	3
Dagsljuset i bostaden är				
mycket bra	42	28	24	22
bra	42	38	49	43
acceptabel	16	19	19	27
dålig	0	10*	6	5
mycket dålig	0	5	1	3
Bostadens standard är				
mycket bra	14	15	16	13
bra	49	42	46	42
acceptabel	33	33	28	38
dålig	2	8	8	6
mycket dålig	0	2	2	1
Bostadens temperatur är				
mycket bra	5	9	6	7
bra	40	34	30	35
acceptabel	37	32	29	35
dålig	16	18	26	20
mycket dålig	2	7	9	4
Om problem				
kallt på vinterhalvåret	33	40	48	39
alltför varmt på sommaren	23	18	14	17
alltför varmt hela året	0	3	1	2
varierar med utetemperatur	30	25	-	-
kalla golv på vinterhalvåret	49	43	47	38
drag från fönster	47	44	48	54
drag från ytterdörr	5*	18	29	17
kan ej påverka temperaturen	30	20	26	22

* statistiskt signifikant skillnad mellan kollektivhus och övriga gårdar (Chi-2 analys p< 0.05)

forts **Tabell 3.**

Antal	Kollektiv- hus	Övriga gårdar	Jämförelse- område I	Jämförelse- område II
	43	1 062	2 935	259
Bullersituationen i bostaden				
mycket bra	10	7	9	14
bra	25	22	29	38
acceptabel	38	37	37	33
dålig	18	23	17	10
mycket dålig	10	12	8	4
Om problem				
störande buller från ledningar och rör	33	26	17	9
störande buller från vent	28	16	12	18
störande buller från grannar, trapphus, hissar	21*	50	42	31
störande buller utifrån (trafik, industri, lekande barn)*	51	47	22	15
annat	16	15	8	10
Luftkvalitén i bostaden är				
mycket bra	5	5	6	8
bra	23	28	33	49
acceptabel	38	34	38	32
dålig	25	27	19	10
mycket dålig	10	7	5	2
Om problem				
luften känns instängd	47	35	23	19
luften känns dammig	19	28	18	9
irriterande lukt	21	23	15	8
eget matos sprids i bostaden	56*	34	34	32
matos från grannar	12	21	24	6
tobaksrök el annan rök från grannar	26	33	23	19
lukter utifrån (trafik el dyl)	9	15	15	5
imma regelbundet på fönster vintertid	5	10	15	2
imma på fönster v	7	15	37	2
matlagning				
små möjligheter att vädra pga bullerstörningar	19	13	5	1
kan ej påverka ventilationen	44	30	30	23
Vad anser du allmänt om Bostadsområdet				
mycket bra	13	9	16	34
bra	54	39	47	51
acceptabel	23	37	31	13
dålig	10	11	6	2
mycket dålig	0	4	1	0

* statistiskt signifikant skillnad mellan kollektivhus och övriga gårdar (Chi-2 analys $p < 0.05$)

I tabell 4 redovisas förekomsten av fuktskador i de olika områdena. Få fuktskador rapporteras från boende i kollektivhuset.

Tabell 4. Förekomst av rapporterade fuktskador i de olika studieområdena, uttryckt i procent.

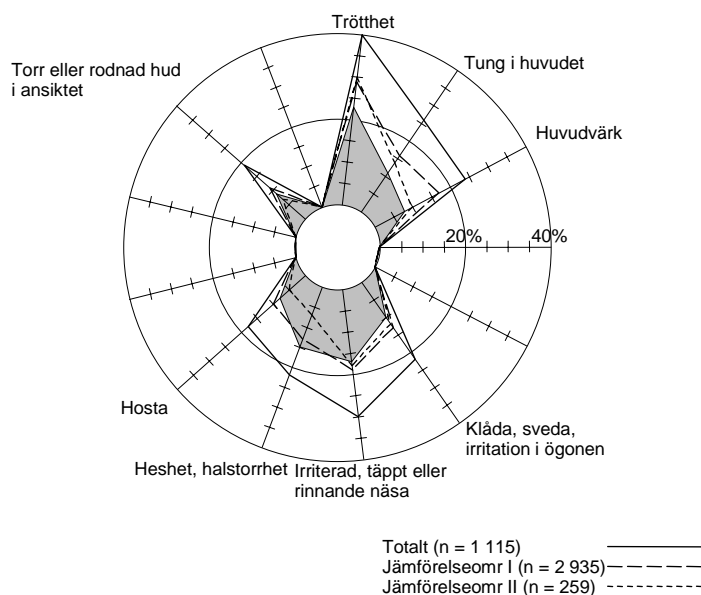
	Kollektivhus	Övriga gårdar	Jämförelse- område I	Jämförelse- område II
Antal	43	1 062	2 935	259
Fuktskador de senaste 5 åren	5	20	17	19
Fuktskador i dusch/badrum	5	13	12 [^]	9 [^]
Fuktskador på annan plats	0	10	8 [^]	2 [^]

[^] något annorlunda formulerad fråga

Rapporterade symtom

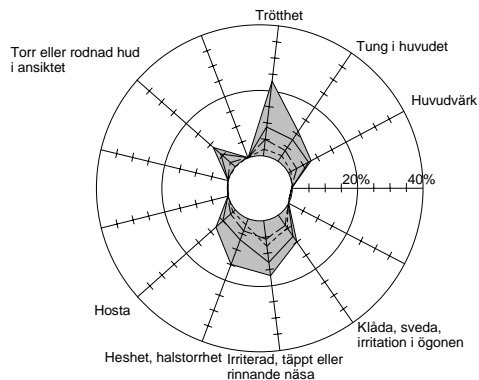
Rapporterade symtom redovisas nedan. Av figur 5 framgår utfallet för hela Skarpnäcksfältets bostadsområde och jämförelseområdena I och II. I figur 6 redovisas utfallet för samma områden vad avser symtom som de boende i olika grad hänför till boendemiljön. I figur 7 redovisas utfallet för kollektivhuset och övriga gårdar i Skarpnäcksfältet. I figur 8 redovisas utfallet för dels totalmaterialet, dels enbart kollektivhuset.

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

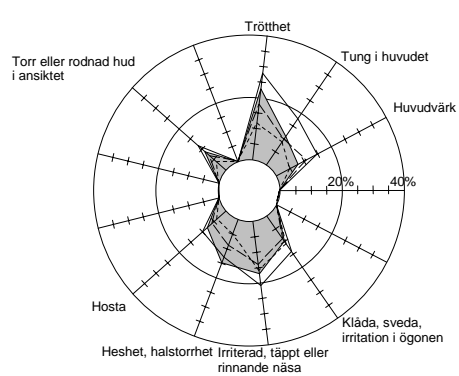
Figur 5. Rapporterade symtom bland boende i Skarpnäcksområdet, boende i ett sydsvenskt större bostadsområde (Jämförelseområde I) och ett mellansvenskt flerbostadsområde (Jämförelseområde II). Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg.

BESVÄR/SYMTOM
(ja, ofta) %

Skarpnäck (n = 1 115) —————
Jämförelseomr I (n = 2 935) - - - - -
Jämförelseomr II (n = 259) - - - - -

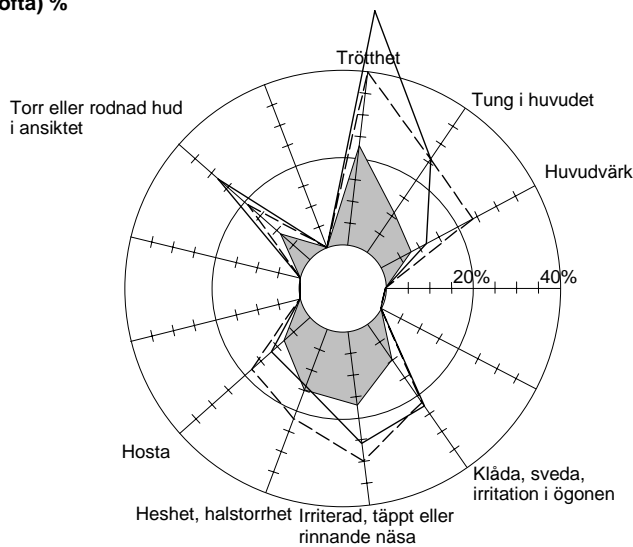
BESVÄR/SYMTOM
(ja, ofta) %

Skarpnäck (n = 1 115) —————
Jämförelseomr I (n = 2 935) - - - - -
Jämförelseomr II (n = 259) - - - - -

Figur 6. Rapporterade symtom i de olika bostadsområdena som de boende i varierande grad hänför till sin boendemiljö. Den vänstra figuren anger andelen av de boende som hänför symtomen till bostaden, den högre figuren anger andelen som antingen hänför symtomen till bostaden eller svarat ”vet ej”. Boende i Skarpnäcksområdet rapporterar något fler symtom i båda fallen även om frekvenserna skiljer sig påtagligt från totalt rapporterade symtom.

BESVÄR/SYMTOM
(ja, ofta) %

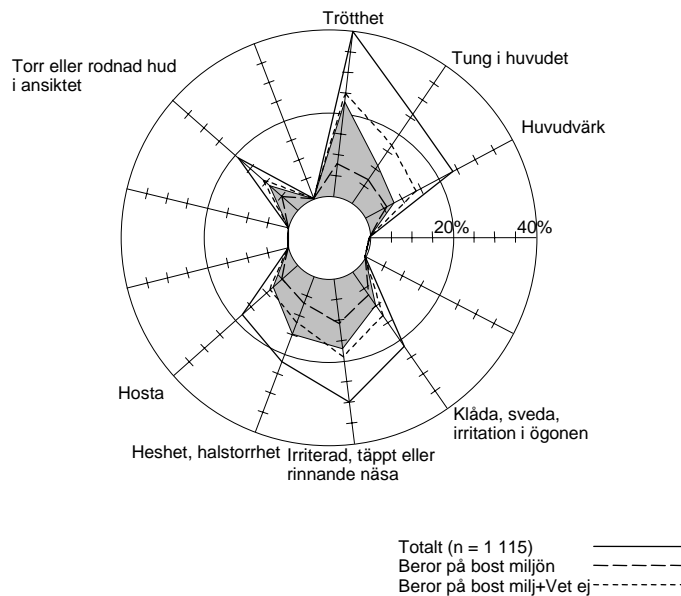

Kollektivhus (n = 43) —————
Övriga gårdar (n = 1 062) - - - - -

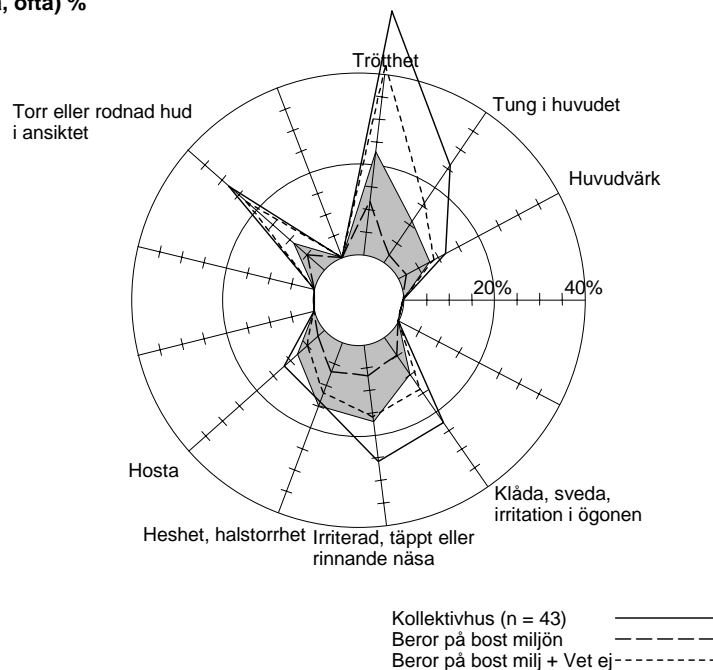
Figur 7. Rapporterade symtom bland boende i kollektivhuset och övriga gårdar inom Skarpnäcksområdet. Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg.

De boende i kollektivhuset besväras i högre grad av trötthet men i mindre grad av huvudvärk och slemhinnebesvär än vad som gäller för boende i de andra gårdarna.

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Figur 8. Rapporterade symtom bland boende i Skarpnäcksområdet totalt respektive kollektivhuset. Den streckade linjen anger omfattningen av symtom som den svarande anser bero på boendemiljön medan den punktade linjen anger omfattningen av symtom den svarande anser beror på boendemiljön eller känner sig osäker på. Kontrollmaterialet utgörs av boende i flerbostadshus i Sundbyberg.

Symtomförekomsten i de olika bostadsområdena redovisas närmare i **Tabell 5**. Det finns vissa skillnader mellan hur boende i kollektivhuset och övriga gårdar rapporterar ofta förekommande symtom men skillnaderna ligger inom den statistiska osäkerheten. Det finns dock ingen tendens till högre frekvens av slemhinnesymtom bland boende i kollektivhuset.

Tabell 5. Förekomsten av ofta förekommande slemhinnesymtom i de olika bostadsområdena samt några referensområden, uttryckt i procent. Inga statistiskt signifikanta skillnader ses mellan boende i kollektivhus och övriga boende i Skarpnäcksområdet.

	Kollektiv- hus	Övriga gårdar	Jämförelse- område I	Jämförelse- område II	Kontroll- område
Antal	43	1 062	2 935	259	292
Trötthet	54	40	29	30	23
Tung i huvudet	26	26	16	14	11
Huvudvärk	12	24	17	10	8
Ögonsymtom	23	22	13	12	10
Nässymtom	26	30	19	18	17
Halsbesvär	14	22	13	7	15
Hosta	12	18	10	5	8
Torr rodnad hud i ansiktet	28	19	11	7	9

Eftersom frekvensen av många symtom varierar med ålder och kön redovisas symtomförekomsten fördelat efter ålder och kön för totalmaterialet (**Tabell 6**). Könsskillnaderna kan som synes vara påtagliga. Allmän- och hudsymtomen är vanligast bland de yngre kvinnorna. Skillnaderna mellan hur allergikerna (har uppgivit sig ha eller ha haft astma eller hösnuva) och icke-allergikerna är påtagliga och allergikerna rapporterar ungefär dubbelt så hög frekvens av slemhinnesymtom som icke-allergikerna (**Tabell 7**).

Tabell 6. Symtomförekomsten fördelat efter kön och ålder för Skarpnäcksområdets totalmaterial, uttryckt i procent.

Antal	18-64 år		65 - år	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
	358	560	48	87
Trötthet	37	48	17	24
Tung i huvudet	22	32	10	13
Huvudvärk	17	30	13	15
Ögonsymtom	19	25	17	18
Nässymtom	27	31	30	23
Halsbesvär	18	25	19	18
Hosta	17	17	23	15
Torr rodnad hud i ansiktet	17	21	8	9

Tabell 7. Symtomförekomsten relaterat till allergiförekomst för Skarpnäcksområdets total material, uttryckt i procent. Samtliga skillnader är statistiskt signifikanta.

	Astma/hösnuva	Ej astma/hösnuva
Antal	338	733
Trötthet	53	35
Tung i huvudet	34	22
Huvudvärk	32	20
Ögonsymtom	33	16
Nässymtom	46	22
Halsbesvär	33	17
Hosta	29	12
Torr rodnad hud i ansiktet	28	14

För att korrigera för inverkan av ålder och allergiförekomst genomförs en logistisk regressionsanalys för att se om skillnader föreligger mellan kollektivhuset och övriga gårdar men denna analys (ej redovisad här) ger samma utfall som redovisas i tabell 5, d v s inga signifikanta skillnader kan ses.

Översikt gårdsvis

Nedan redovisas utfallet för de enskilda gårdarna separat. För att få en översiktlig redovisning visas hur innemiljön upplevs i de enskilda gårdarna jämfört med hur det ser ut för hela Skarpnäcksområdet i grafisk form. Dessutom redovisas i tabellform utfallet för de olika gårdarna enligt nedan.

Tabell 8. Bakgrundsfaktorer för boende i de olika gårdarna inom bostadsområdet.

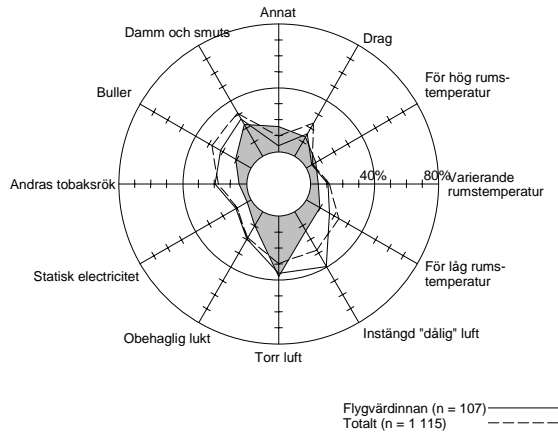
Antal	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Kön (andel män, %)		40	46	38	30	37	41	35	38	39	41	40	38
Ålder, %													
18-64 år		83	84	81	84	79	85	83	88	84	88	86	84
65- år		10	12	16	13	19	11	13	9	12	10	14	13
ej angett ålder		7	4	3	3	3	3	4	3	4	3	0	4
Rökare, %		22	12	23	12	28	26	17	11	22	18	10	19
Astma, %		11	13	13	14	12	20	13	16	20	16	16	15
- senaste året		9	10	11	12	10	11	9	10	10	11	14	10
Hösnuva, %		28	24	17	31	18	31	19	31	28	30	19	25
- senaste året		19	19	14	9	9	19	18	22	20	19	19	17
Eksem, %		22	19	23	27	22	36	31	29	26	17	29	25
- senaste året		17	15	18	12	12	24	24	22	19	11	26	18

Tabell 9. Upplevelsen av bostadsmiljön bland boende i de olika gårdarna. Andelen personer som ofta besväras av olika miljöfaktorer redovisas. Statistisk jämförelse görs mellan enskilda gårdar och övriga gårdar i Skarpnäcksområdet och anges med fetstil om överfrekvens, med kursivstil om underfrekvens.

Antal	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Drag		<i>16</i>	<i>11</i>	33	43	29	32	21	18	26	28	19	24
Hög rumstemperatur		4	2	5	2	7	20	2	3	2	7	0	5
Variierande temperatur		11	8	13	8	15	18	9	12	13	18	2	12
Låg rumstemperatur		17	21	22	42	22	18	21	24	35	31	21	24
Instängd dålig luft		40	<i>18</i>	26	18	38	37	<i>19</i>	<i>16</i>	35	36	30	28
Torr luft		36	<i>20</i>	31	30	33	42	28	22	31	31	30	30
Obehaglig lukt		20	9	21	18	30	35	12	8	26	21	7	19
Statisk elektricitet		11	5	15	9	11	11	9	5	10	13	7	10
Andras tobaksrökning		20	13	20	15	21	19	15	26	20	20	5	18
Buller		22	25	21	34	38	46	20	28	24	29	28	28
Damm och smuts		27	<i>23</i>	26	31	40	43	27	31	40	32	26	31
Annat		4	5	15	9	12	11	9	6	12	16	7	10

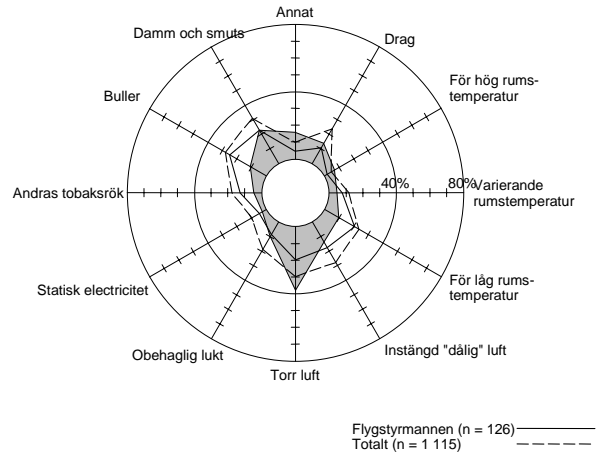
Flygvärdinnan

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

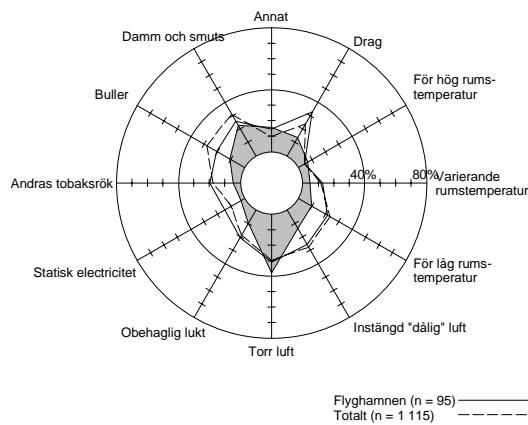
Flygstyrmannen

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

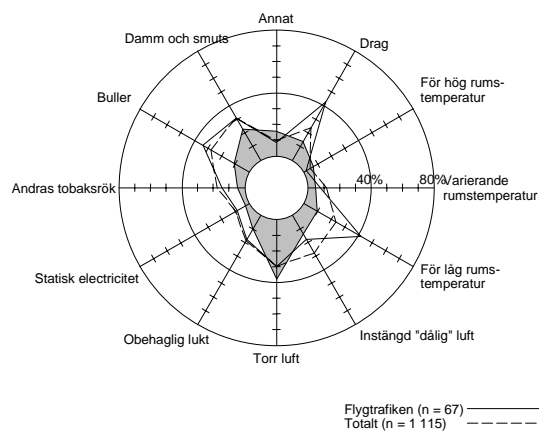
Flyghamnen

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

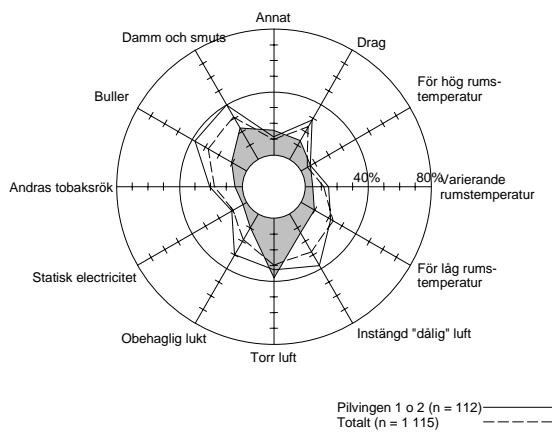
Flygtrafiken

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

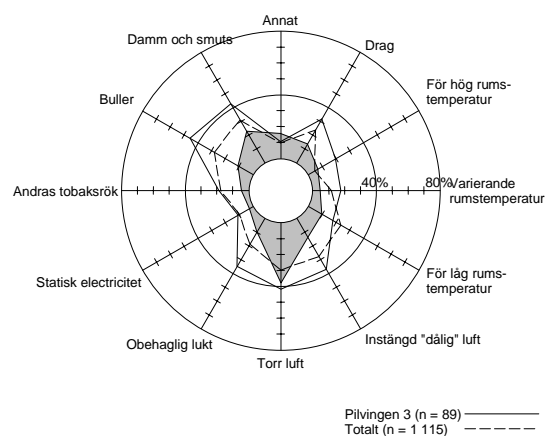
Pilvingen 1-2

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

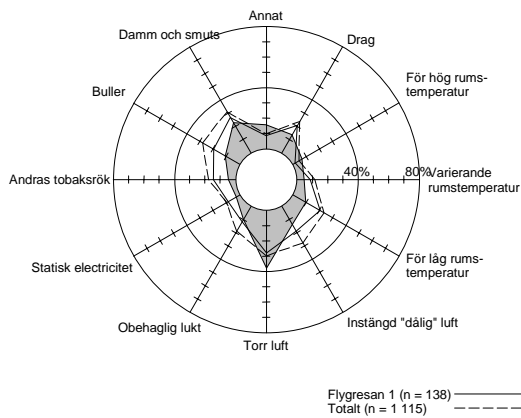
Pilvingen 3

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

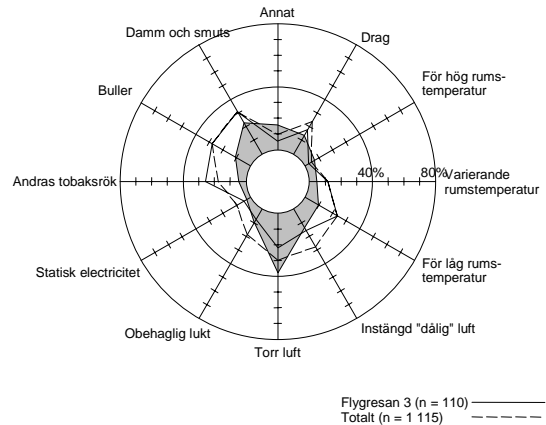
Flygresan 1

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

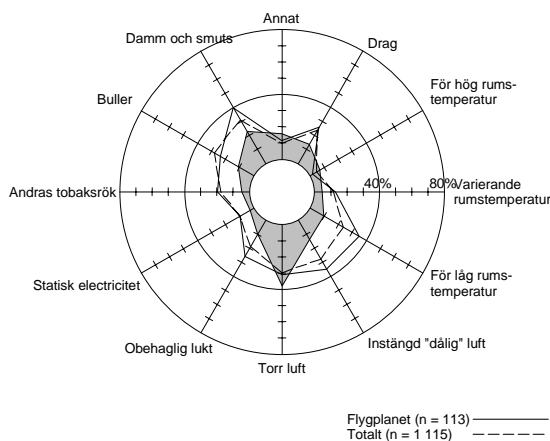
Flygresan 3

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

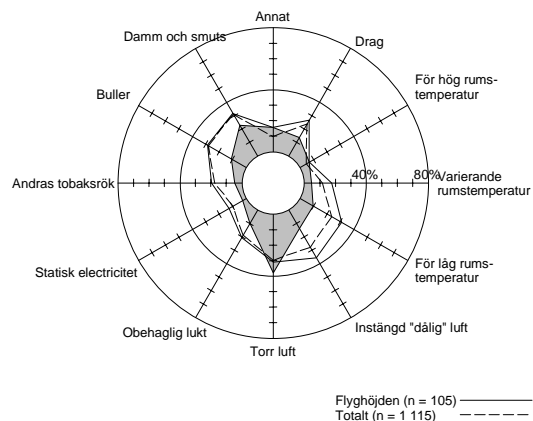
Flygplanet

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

Flyghöjden

MILJÖFAKTORER (ofta besvärad) %

Figur 9. Översiktsbild över hur de boende i de 10 gårdarna upplever boendemiljön jämfört med vad som gäller för hela bostadsområdet.

I Flygvärdinnan
II Flygstyrmannen
III Flyghamnen
IV Flygtrafiken
V Pilvingen 1-2

VI Pilvingen 3
VII Flygresan 1
VIII Flygresan 3
IX Flygplanet
X Flyghöjden

Tabell 10. Utfallet för de olika gårdarna och totalmaterialet. Fetstil respektive kursivstil enl. tidigare.

Antal	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Bostadens storlek är													
	mycket bra	36	25	36	29	36	26	37	37	37	28	42	33
	bra	36	51	41	39	43	52	35	36	50	37	44	42
	acceptabel	20	21	14	27	18	17	25	23	11	27	14	20
	dålig	6	4	4	5	4	5	2	4	1	6	0	4
	mycket dålig	3	0	4	0	0	1	1	0	1	3	0	1
Bostadens planering är													
	mycket bra	36	21	19	32	28	21	33	34	24	24	40	28
	bra	38	43	47	42	37	45	38	31	39	30	23	38
	acceptabel	15	28	25	21	25	20	21	24	33	28	35	24
	dålig	11	7	5	5	9	11	7	9	2	12	2	7
	mycket dålig	0	2	5	0	2	4	2	2	3	7	0	2
Dagsljuset i bostaden är													
	mycket bra	37	24	24	23	38	17	38	31	24	20	42	29
	bra	30	44	44	41	34	55	38	37	31	34	42	38
	acceptabel	23	19	19	22	17	12	15	16	23	26	16	19
	dålig	9	9	9	8	5	12	8	14	12	12	0	9
	mycket dålig	1	3	4	6	7	5	2	2	11	8	0	5
Bostadens standard är													
	mycket bra	23	19	14	16	16	8	17	16	14	10	14	16
	bra	44	46	46	39	44	40	46	47	35	29	50	42
	acceptabel	24	29	29	34	30	40	31	28	40	45	33	33
	dålig	7	7	10	8	9	9	5	8	6	15	2	8
	mycket dålig	3	0	1	3	2	2	2	1	6	1	0	2
Bostadens temperatur är													
	mycket bra	14	13	10	3	8	6	11	7	5	8	5	9
	bra	37	41	39	22	38	32	32	31	34	25	40	34
	acceptabel	31	29	32	27	28	42	34	39	31	29	37	32
	dålig	15	<i>13</i>	17	14	18	20	19	19	16	31	16	18
	mycket dålig	3	<i>3</i>	2	33	7	0	5	4	14	7	2	7
Om problem													
	kallt på vintern	24	36	41	67	32	36	34	47	50	49	33	40
	alltför varmt på sommarhalvåret	22	18	16	12	18	25	16	16	14	22	23	18
	alltför varmt hela året	4	1	2	0	5	7	1	2	2	3	0	2
	varierar med utetemperaturen	25	20	23	21	36	27	26	32	19	22	30	25
	kalla golv på vintern	29	<i>33</i>	47	72	36	38	39	46	47	55	49	43
	drag från fönster	34	<i>33</i>	46	60	55	43	41	46	43	51	47	44
	drag från ytterdörr	14	<i>10</i>	19	27	25	20	<i>10</i>	11	20	31	5	17
	ej påverka temperatur	5	17	18	36	21	23	21	23	14	25	30	20

forts **Tabell 10.**

Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
Antal	107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Bullersituationen i bostaden												
mycket bra	9	7	14	5	4	1	12	5	4	8	10	7
bra	26	28	20	14	19	22	21	27	21	15	25	22
acceptabel	35	33	38	39	34	34	40	38	39	38	38	37
dålig	24	26	14	27	35	23	20	20	22	21	18	23
mycket dålig	7	7	14	16	9	20	8	10	14	19	10	12
Om problem												
störande buller	29	21	30	34	25	30	22	28	16	31	33	26
ledningarna och rör												
störande buller från ventilationen	15	7	16	21	22	19	17	11	18	16	28	16
störande buller från grannar, trapphus, hissar	52	47	54	58	46	45	44	49	53	56	21	49
störande buller utifrån (trafik, industri, lekande barn)	29	41	42	43	64	69	39	46	52	51	51	47
annat	9	14	12	13	26	23	16	15	11	15	16	16
Luftkvaliteten i bostaden												
mycket bra	4	8	7	7	4	4	6	5	2	8	5	6
bra	32	34	25	26	29	19	24	35	26	22	23	27
acceptabel	36	33	34	35	29	34	39	40	28	34	38	34
dålig	24	24	32	29	30	35	27	19	23	28	25	26
mycket dålig	5	2	3	3	9	9	4	2	21	7	10	7
Om problem												
luften känns instängd	40	27	35	42	39	40	32	25	43	35	47	36
luften känns dammig	25	20	34	33	34	37	23	24	33	25	19	28
irriterande lukt	22	14	32	12	33	32	18	12	35	19	21	23
eget matos sprids i bostaden	36	29	36	34	42	35	32	36	27	36	56	35
matos från grannar	24	19	30	19	22	21	15	23	20	21	12	21
Tobaksrök, annan rök från grannar	28	29	34	30	30	38	26	45	37	39	26	33
lukter utifrån (trafik el dyl)	13	9	16	10	7	24	17	25	16	12	9	15
kvarstående fukt i badrum/duschrum	36	29	42	43	28	28	24	24	43	31	28	32
imma regelbundet på fönster vintertid	14	7	11	15	10	19	5	4	13	10	5	10
imma på fönster vid matlagning	18	10	23	19	19	17	8	8	17	20	7	15
små möjligheter att vädra pga bullerstörningar	14	10	10	6	21	21	11	10	20	10	19	14
kan ej påverka ventilationen	31	25	33	27	36	36	32	28	23	31	44	30

forts **Tabell 10.**

Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
Antal	107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Vad anser du allmänt om bostadsområdet												
mycket bra	17	9	12	14	2	5	17	8	2	5	13	10
bra	38	40	42	39	33	35	47	46	42	28	54	40
acceptabel	32	43	31	44	42	38	27	38	39	35	23	36
dålig	13	6	10	3	19	15	6	7	10	23	10	11
mycket dålig	1	2	6	2	4	7	3	2	7	9	0	4
Vad anser du om skötseln av området?												
mycket bra	11	7	12	8	2	8	15	7	9	6	10	9
bra	52	48	43	36	39	38	31	45	45	12	55	40
acceptabel	24	30	23	31	32	31	37	36	29	34	21	30
dålig	12	12	15	13	21	16	11	10	12	36	14	16
mycket dålig	1	2	7	13	6	7	5	3	5	12	0	5
belysningen i området?												
mycket bra	10	7	12	8	6	5	12	5	6	7	12	8
bra	39	41	36	36	31	55	38	40	33	21	55	38
acceptabel	31	31	36	37	39	30	28	30	33	37	24	32
dålig	18	13	10	19	14	7	18	23	21	27	10	17
mycket dålig	2	9	7	0	10	2	4	3	7	7	0	5
tryggheten i området?												
mycket bra	7	4	4	7	0	2	7	6	3	3	2	4
bra	27	22	31	18	16	14	29	26	15	17	38	23
acceptabel	30	37	30	43	36	36	35	39	42	32	38	36
dålig	28	26	20	21	32	36	24	24	24	31	12	26
mycket dålig	8	12	14	12	16	13	5	6	17	17	10	12
servicen från förvaltaren?												
mycket bra	18	16	18	19	14	12	20	27	17	13	17	18
bra	47	49	39	44	43	62	40	42	49	32	42	44
acceptabel	29	29	30	24	32	17	27	20	22	32	37	27
dålig	5	4	4	10	7	7	8	8	7	14	2	7
mycket dålig	1	2	10	3	6	2	5	4	6	9	2	5

I **Tabell 11** redovisas förekomsten av fuktskador i de olika delområdena som nästan helt hänförs till badrummen. Av kommentarer att döma utgörs problemen mestadels av släppande tapeter eller missfärgningar och problemen är kända av företaget. Utfallet för de generella frågorna redovisas utan statistisk testning. Resultatet visar framför allt att det är svårt att avgöra eventuell koppling till egna eller barnens besvär men också att man anstränger sig för att försöka lämna ett så korrekt svar som möjligt. I cirka 40 % av lägenheterna finns inte heller några hemmavarande barn.

Tabell 11. Förekomst av rapporterade fuktskador i de olika delområdena, uttryckt i procent.

	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
Antal		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Fuktskador de senaste 5 åren		28	9	21	14	27	22	8	24	28	25	5	20
Fuktskador i dusch/badrum		25	8	12	8	13	11	6	12	20	19	5	13
Fuktskador på annan plats		5	2	11	12	21	12	4	12	11	11	0	10

Tabell 12. Generella symtomfrågor till de boende i de olika delområdena, uttryckt i procent.

	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
Antal		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Har du regelbundet något besvär/symtom som du förknippar med inomhusklimatet i bostaden?													
ja		31	16	36	43	36	45	29	24	32	30	38	31
nej		46	51	36	26	44	23	43	47	33	32	24	39
vet ej		23	33	28	31	20	32	28	30	34	39	38	30
Har något av dina hemmavarande barn besvär/symtom som du förknippar med inomhusklimatet i bostaden?													
ja		19	13	13	22	17	27	17	12	31	20	31	19
nej		29	26	13	22	31	13	22	32	23	21	10	23
vet ej		14	19	19	24	12	23	22	16	20	19	21	19
Inga hemmavarande barn		39	43	56	32	39	37	39	40	27	39	39	39

I tabell 13 visas symtomutfallet för de olika gårdarna. Andelen personer som ofta besväras av olika symtom redovisas. Statistisk jämförelse görs mellan enskilda gårdar och övriga gårdar i Skarpnäcksområdet och anges med fetstil om överfrekvens, med kursivstil om underfrekvens. Vid kartläggningar av symtomförekomsten brukar man dels ange specifika symtom men också olika diagnosgrupper, exempelvis allmänsymtom (trötthet, tunghets känsla i huvudet, huvudvärk), slemhinnesymtom från ögon, näsa, hals eller hosta samt hudsymtom. Utfallet för dessa diagnosgrupper samt antalet symtom redovisas i tabell 14 där också ordningsföljden anges inom parantes. 1 anger högst symtomfrekvens medan 11 anger den gård där symtomförekomsten är lägst. Oavsett vilka olika mått som användes får man en relativt enhetlig gradering även om man också ser svårigheten att värdera vilka gårdar som är ”bäst” respektive ”värst” vid användning av enskilda symtom eller symtomindex. I figur 10 visas en översikt av hur de boende i de 10 gårdarna rapporterar symtom jämfört med vad som gäller för hela bostadsområdet.

Tabell 13. Andelen personer som rapporterar ofta uppträdande symtom redovisas. Statistisk jämförelse görs mellan enskilda gårdar och övriga gårdar i Skarpnäcksområdet och anges med fetstil om överfrekvens, med kursivstil om underfrekvens.

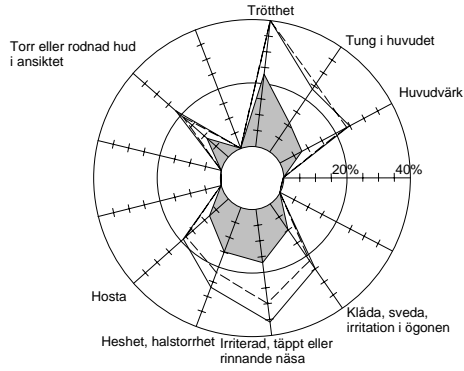
Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
Antal	107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Trötthet	40	33	34	48	42	48	41	37	40	42	54	40
Tung i huvudet	24	<i>18</i>	27	34	31	30	20	22	29	30	26	26
Huvudvärk	25	21	21	34	27	32	<i>17</i>	21	29	25	12	24
Ögonsymtom	25	<i>14</i>	23	22	21	29	19	20	28	18	23	22
Nässymtom	36	<i>21</i>	28	31	30	44	30	22	38	26	26	30
Halsbesvär	27	<i>11</i>	24	36	24	24	20	18	26	22	14	22
Hosta	19	<i>11</i>	22	27	21	23	20	13	16	18	12	18
Torr rodnad hud i ansiktet	22	<i>10</i>	16	19	21	28	17	16	26	15	28	19

Tabell 14. Symtomgrupper för de olika gårdarna, uttryckt i % och ordningstal (parantes)

	Allmän- symtom %	Slemhinne- symtom %	Hudsymtom %	Antal symtom %	Antal bostads- rel. symtom %
Flygvärdinnan	47(6)	45(5)	22(4)	2.19(4)	0.39
Flygstyrmannen	35(11)	29(11)	10(11)	1.38(11)	0.44
Flyghamnen	42(9)	42(6)	16(8)	1.96(6)	0.39
Flygtrafiken	52(3)	46(4)	19(6)	2.52(2)	0.46
Pilvingen 1-2	48(5)	42(6)	21(5)	2.17(5)	0.46
Pilvingen 3	56(1)	53(1)	28(1)	2.57(1)	0.91
Flygresan 1	46(8)	40(9)	17(7)	1.83(9)	0.53
Flygresan 3	42(9)	35(10)	16(8)	1.68(10)	0.38
Flygplanet	47(6)	47(3)	26(3)	2.32(3)	1.09
Flyghöjden	51(4)	41(8)	15(10)	1.95(7)	0.69
Kollektivhuset	54(2)	49(2)	28(1)	1.93(8)	0.42
Totalt	46	41	19	2.00	0.56

Flygvärdinnan

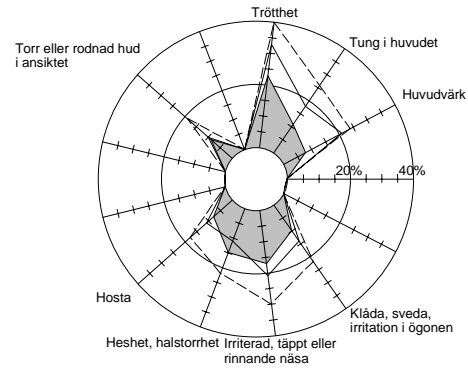
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Flygvärdinnan (n = 107) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

Flygstyrmannen

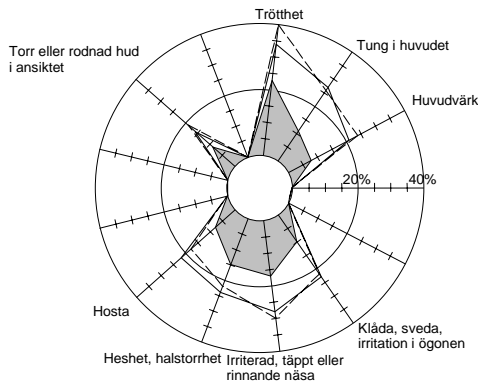
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Flygstyrmannen (n = 126) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

Flyghamnen

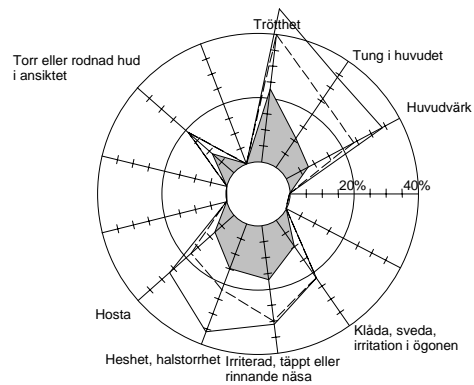
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Flyghamnen (n = 95) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

Flygtrafiken

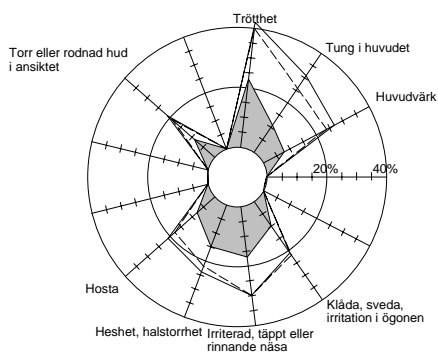
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Flygtrafiken (n = 67) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

Pilvingen 1-2

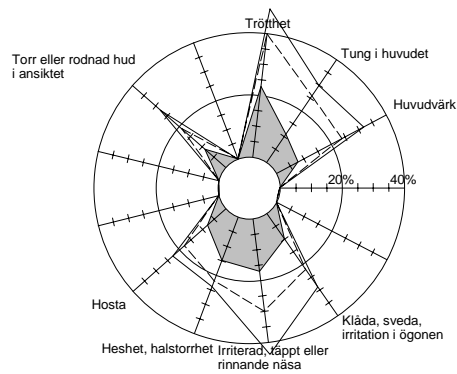
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Pilvingen 1 o 2 (n = 112) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

Pilvingen 3

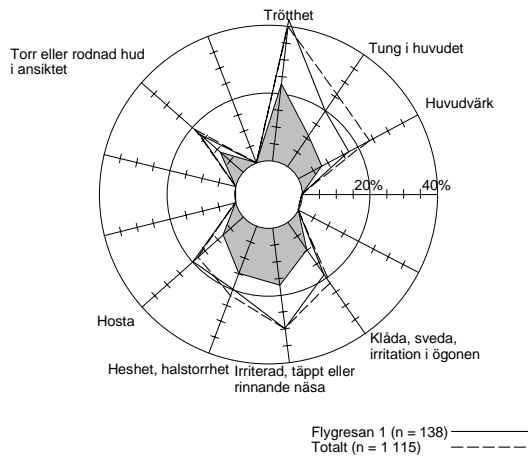
BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Pilvingen 3 (n = 89) —————
Totalt (n = 1 115) - - - - -

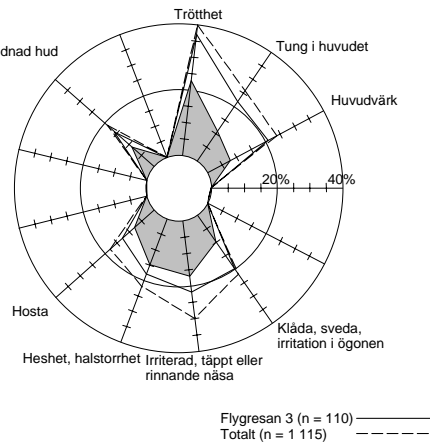
Flygresan 1

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

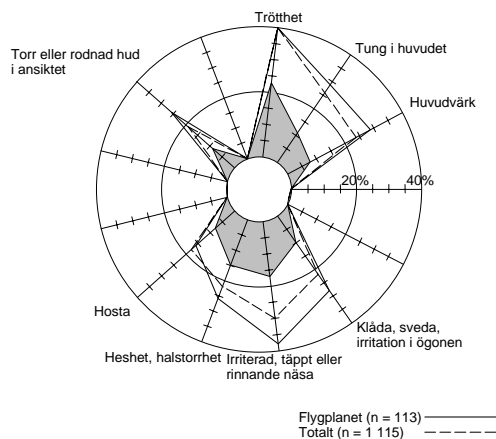
Flygresan 3

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

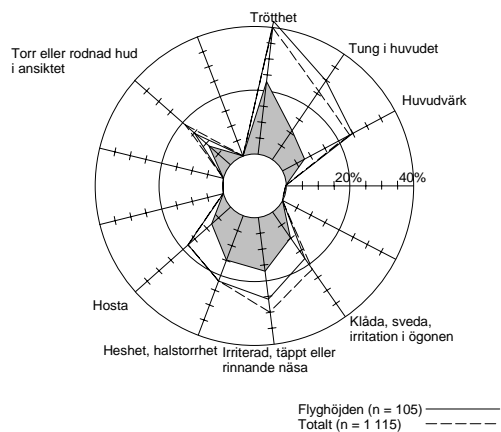
Flygplanet

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Flyghöjden

BESVÄR/SYMTOM (ja, ofta) %

Figur 10. Översiktsbild över hur de boende i de 10 gårdarna rapporterar symptomförekomst jämfört med vad som gäller för hela bostadsområdet.

I Flygvärdinnan
II Flygstyrmannen
III Flyghamnen
IV Flygtrafiken
V Pilvingen 1-2

VI Pilvingen 3
VII Flygresan 1
VIII Flygresan 3
IX Flygplanet
X Flyghöjden

Eftersom det ständigt pågår ett utvecklingsarbete för att förbättra enkäterna så att de ger en så korrekt bild som möjligt och de tillfrågade också upplever frågorna relevanta ställs med denna enkät också några frågor om enkäten som sådan. Utfallet redovisas nedan. Med undantag för kollektivhuset uppfattas enkäten positivt vad gäller såväl antalet frågor, antalet hälsofrågor som frågornas relevans.

Tabell 15. Utfallet för frågor om enkätens utformning för de olika gårdarna uttryckt i %.

Antal	Gård	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Koll	Totalt
		107	126	95	67	112	89	138	110	113	105	43	1 115
Tycker du att enkäten har													
	för många frågor?	10	11	3	6	3	5	3	3	9	8	0	6
	lagom många frågor?	86	81	82	83	91	88	89	87	86	86	72	85
	för lite frågor?	5	8	15	11	6	7	8	10	5	6	28	9
Tycker du att enkäten har													
	för många hälsofrågor?	4	5	1	2	1	2	0	0	6	7	0	3
	lagom många hälsofrågor?	87	85	83	82	87	78	80	84	73	82	38	82
	för lite hälsofrågor?	9	11	16	17	12	20	12	11	14	11	62	15
Tycker du att de flesta frågor är relevanta (viktiga)?													
	ja	85	87	91	82	88	91	83	90	84	79	60	85
	nej	2	1	1	5	1	2	6	2	2	3	33	4
	vet ej	13	13	8	13	11	7	11	8	14	16	8	11

Specifika kommentarer

De boende har lämnat cirka 200 specifika kommentarer. Dessa kan knytas till gård men inte till lägenhet och utgör en värdefull informationskälla inför det fortsatta arbetet på att förbättra såväl den inre som den yttre miljön i de aktuella gårdarna. De lämnade kommentarerna har principiellt samma innehåll. Man upplever att det luktar i trappuppgångar men också i lägenheterna (bland annat avlopp), ventilationen upplevs vara otillräcklig, man diskuterar säkerheten och nedskräpningen inom området, har synpunkter på soprummen och störande grannar men rapporterar också olika symtom hos sig själva och barnen. Många kommentarer gäller önskemål om fortsatta undersökningar av innemiljön.